

Lesontwerp 6. Nederland in crisistijd

Docent	Klaas Ellens
School	Hermann Wesselink College, Amstelveen
Klas	3 havo

Doel

Leerlingen gaan in deze opdracht met drie doelen aan de gang:

- ◆ oog krijgen voor multicausaliteit;
- ◆ gebruik van tweede orde taal;
- ◆ schrijven van een afgewogen opinie stuk.

Dit zijn allemaal zaken waar havo 3 leerlingen vaak moeite mee hebben en zeker in combinatie met elkaar. Multicausaliteit gaat in tegen de herkenbare wens om eenvoudige, éénsluitende antwoorden te krijgen. Leerlingen moeten leren dat geschiedenis geen exacte wetenschap is, maar vaak een complex en afgewogen oordeel vraagt. Ook het schrijven van een opiniestuk met onderbouwing, is niet eenvoudig voor de meeste leerlingen. Bij deze opdracht wordt ze gevraagd eerst diverse afwegingen te maken alvorens een oordeel te vellen, in plaats van eerst een mening te hebben en daarbij al dan niet passende argumentatie te zoeken. Deze les sluit met name aan bij de volgende onderdelen van de rubric: redeneren met meerdere oorzaken, leggen van verbanden (taal) en onderbouwen met bewijs.

Beschrijving

Leerlingen hebben voorafgaand aan deze les het interbellum bestudeerd. Meerdere weken zijn zij bezig geweest met de VS, Duitsland, Italië en de Sovjet-Unie in de jaren twintig en dertig. Ze hebben uitgebreid kennis gemaakt met begrippen zoals totalitarisme, fascisme, communisme, crisis. In deze les gaan ze onderzoeken waarom totalitaire partijen nauwelijks voet aan grond krijgen in Nederland in de crisisjaren. Leerlingen kunnen kiezen tussen twee leerroutes: (1) eerst een uitleg volgen van de docent en daarna aan de slag gaan met de opdracht; of (2) zelfstandig aan de slag gaan met de opdracht met behulp van het tekst- en werkboek. De opdracht is om een tekst te schrijven (300 – 500 woorden) over de vraag: Waarom bleef Nederland in de jaren '30, ondanks de economische crisis, wél een democratie? In de tekst moeten in ieder geval drie oorzaken uitgewerkt worden en in de conclusie moet worden aangegeven welke oorzaak het belangrijkste is en waarom. Bij de opdracht

worden ook een aantal woorden en begrippen gegeven die gebruikt kunnen worden in de tekst (zoals leidt tot, verergeren, onbedoeld gevolg, politiek, daarnaast, etc.).

Gebruik in je tekst minimaal de helft van de volgende begrippen en werkwoorden:

leidt tot	(indirecte) oorzaak	directe oorzaak/aanleiding
op de achtergrond	onbedoeld gevolg	bedoeld gevolg
onderliggend	economie	politiek
echter	cultureel	ontwikkelen
verergeren	afremmen	daarnaast

<i>Tijd</i>	<i>Lesonderdeel</i>	<i>Activiteiten docent</i>	<i>Activiteiten leerlingen</i>
0-30	Keuze: 1. Klassikaal volgen van een powerpoint presentatie door docent. 2. Individueel bestuderen van boektekst par 2.4	Groep 1: Powerpoint presentatie. Groep 2: geen begeleiding individueel studerende leerlingen	Afhankelijk van keuze: Groep 1. Deelnemen aan onderwijsleergesprek of 2. Individueel bestuderen van tekst.
30-80	Verwerken informatie	Docent als coach; moedigt aan, legt uit, zorgt voor goede werksfeer	Leerlingen verwerken info en beginnen aan uitwerkingsopdracht, die verder als huiswerk afgemaakt moet worden.

Ervaringen

Het is lastig voor leerlingen om de gevolgen van hun keuze voor een bepaalde werkwijze te overzien: individueel werken buiten de klas wordt veelal gekozen door leerlingen die denken dat dat minder werk oplevert en klassikale info wordt meestal gekozen door de meer onzekere leerlingen. Het is te hopen dat leerlingen die deze keuze vaker moeten maken, gaandeweg meer gaan kiezen wat goed en nodig voor hen is. De docent kan hierbij ook begeleiden.

Verwerking blijkt in beide groepen goed haalbaar te zijn, omdat zowel in de powerpoint als het schoolboek de drie oorzaken expliciet naar voren komen. Het doel is dan ook niet zozeer dat de leerlingen zelf oorzaken verzinnen, maar meer dat ze deze oorzaken in verband met elkaar brengen en uiteindelijk een afweging maken. Dit lukte de leerlingen over het algemeen heel aardig. Waarschijnlijk is deze opdracht ook goed te doen met minder overduidelijke teksten, alleen zal de docent dan moeten beseffen dat de kans op "foute" beantwoording toeneemt. In deze versie ligt de focus dus niet zozeer op de juiste oorzaken kunnen filteren uit een complex verhaal, maar veel meer op de overduidelijke oorzaken vaardig omschrijven en vervolgens een afweging te maken welke oorzaak doorslaggevend is geweest.

De leerlingen hadden vooral moeite met het volledig volgen van de opdracht. Wanneer de leerlingen tijdens het uitvoeren van de opdracht de rubric erbij hadden gehad was dit probleem waarschijnlijk veel kleiner geweest.

De beoordeling door middel van de rubric leverde aanvankelijk toch wat lage cijfers op, daarom is de becijfering aangepast. Een leerling die consequent voldeed aan het op voorhand ingeschatte havo 3 niveau haalde in eerste instantie een 7. Het klasgemiddelde kwam hierbij echter ruim onder de voldoende te liggen. In de nieuwe becijfering komt deze leerling op een 8 uit.